



CRNA GORA
UPRAVA ZA STATISTIKU

METODOLOGIJA
ANKETA O RADNOJ SNAZI

104	METODOLOŠKO UPUTSTVO	104
------------	-----------------------------	------------

Podgorica, decembar 2024. godine

Sadržaj

ANKETA O RADNOJ SNAZI.....	4
I Pravni osnov za sprovođenje statističkog istraživanja.....	4
II Metodološke osnove.....	4
2.1 Cilj istraživanja	4
2.2 Izvještajne jedinice.....	4
2.3 Izvor podataka.....	5
2.4 Metod prikupljanja podataka	5
2.5 Frekvencija prikupljanja i dinamika objavljivanja podataka	5
2.6 Definicije.....	5
2.7 Diseminacija podataka	7
2.8 Usklađenost sa propisima Evropske Unije.....	7

ANKETA O RADNOJ SNAZI

I Pravni osnov za sprovođenje statističkog istraživanja

Pravni osnov za sprovođenje Ankete o radnoj snazi je Zakon o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike („Sl. list Crne Gore“, br. 18/12 od 30.03.2012., 047/19 od 12.08.2019.), Program i Godišnji plan zvanične statistike.

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike izvještajne jedinice su dužne da daju podatke u zahtijevanoj formi. Individualni podaci dobijeni istraživanjem su zaštićeni i koriste se isključivo u statističke svrhe.

II Metodološke osnove

2.1 Cilj istraživanja

Anketa o radnoj snazi mjeri ekonomsku aktivnost stanovništva u kratkom periodu posmatranja od nedjelju dana. Anketom se prikupljaju demografska i obrazovna obilježja članova domaćinstva prema polu, obilježja glavnog i dodatnog posla, zatim posla koji je osoba obavljala u prošlosti, položaj u zaposlenju, časovi rada, radno vrijeme, djelatnost, zanimanje, obilježja nezaposlenih osoba, neaktivne osobe.

Prema tome, glavne kategorije koje su obuhvaćene ovim istraživanjem: ukupna zaposlenost, nezaposlenost, demografske, obrazovne, socio-ekonomske i druge karakteristike pojedinaca. Jedan od glavnih ciljeva ankete je da se pri definisanju ukupne zaposlenosti i nezaposlenosti primijene međunarodni standardi kako bi se ove kategorije mogle upoređivati sa istovjetnim kategorijama u drugim zemljama.

Anketa o radnoj snazi se sprovodi u skladu sa standardima i preporukama Međunarodne organizacije rada, kao i u skladu sa evropskim zakonodavnim aktima Savjeta i Parlamenta, i sa zahtjevima Evropskog zavoda za statistiku (EUROSTAT), u vezi sa metodologijom, organizacijom, procedurom uzorkovanja, dizajnom upitnika i definicijama zaposlenosti i nezaposlenosti.

2.2 Izvještajne jedinice

Jedinice anketiranja su domaćinstva na teritoriji Crne Gore izabrana metodom slučajnog uzorka.

Domaćinstvom se smatra:

- a) **zajednica lica** čiji članovi zajedno stanuju, zajednički se hrane i zajednički troše ostvarene prihode (višečlano domaćinstvo),
- b) **samac** koji živi, hrani se samostalno i troši ostvarene prihode (jednočlano odnosno samačko domaćinstvo).

Ovom anketom nijesu obuhvaćena kolektivna domaćinstva.

2.3 Izvor podataka

Anketa o radnoj snazi (ARS) je istraživanje bazirano na uzorku. Anketa se sprovodi kontinuirano tokom čitave godine sa kvartalnom i godišnjom periodikom objavljivanja podataka od 2008. godine. Okvir za uzorak je Popis stanovništva, domaćinstava i stanova od 2011. godine. Uzorak domaćinstava je dvoetafni uzorak stratifikovan po teritoriji (sjever, centar, jug i Podgorica) i tipu naselja (urban, rural), pri čemu su jedinice prve etape popisni krugovi, a jedinice druge etape domaćinstva. Uzorak obuhvata samo privatna domaćinstva.

Veličina uzorka je 11 856 domaćinstava godišnje odnosno 2 964 domaćinstava kvartalno. U ovoj anketi se primjenjuje rotacioni model uzorka 2-(2)-2 i domaćinstva se anketiraju 4 puta. Domaćinstva se anketiraju u dva uzastopna kvartala, zatim su dva kvartala van uzorka i u sledeća dva kvartala se anketiraju treći odnosno četvrti put. Nakon četvrtog anketiranja domaćinstvo se isključuje iz uzorka i nova rotaciona grupa se uključuje u uzorak.

2.4 Metod prikupljanja podataka

Prikupljanje podataka u istraživanju Anketa o radnoj snazi vrši se metodom intervjua "lice u lice", korišćenjem papirne verzije upitnika (PAPI metod anketiranja).

2.5 Frekvencija prikupljanja i dinamika objavljivanja podataka

Anketa se sprovodi kontinuirano tokom čitave godine, dok se podaci objavljuju kvartalno i godišnje.

2.6 Definicije

Najvažnije varijable koje se koriste i prikupljaju Anketom o radnoj snazi jesu: radno sposobno stanovništvo, radna snaga, zaposleni, samozaposleni, pomažuci članovi, nezaposleni, stanovništvo van radne snage (neaktivno stanovništvo), stopa aktivnosti, stopa zaposlenosti, stopa nezaposlenosti i stopa stanovništva van radne snage. U Anketi o radnoj snazi prati se radno sposobno stanovništvo prema aktivnosti u posmatranom kvartalu, a ne prema formalnom statusu anketiranih lica.

Radno sposobno stanovništvo obuhvata aktivno stanovništvo i stanovništvo van radne snage. **Aktivno stanovništvo (radna snaga)** čine sva zaposlena i nezaposlena lica.

Pod pojmom **zaposleni** u anketi se podrazumjevaju lica koja su u nedjelji posmatranja:

- obavljala bilo kakav redovan ili uobičajen rad za platu/profit (u gotovini, robi ili uslugama) makar jedan sat; takođe se računaju i lica koja dobijaju zaradu za obuku na poslu (pripravnici),
- nijesu radila (zbog bolesti, godišnjeg odmora, državnih i vjerskih praznika, obrazovanja, porodijskog odsustva, obuke, smanjene proizvodnje i druge privremene nemogućnosti za rad), ali imaju posao na koji će se vratiti.

Samozaposlena lica sa biznisom ili poljoprivrednim gazdinstvom, takođe se smatraju zaposlenim ako se primjenjuje nešto od sledećeg:

- Lice radi na svom poslu ili poljoprivrednom gazdinstvu za svrhu zarađivanja profita, čak i ako preduzeće ne uspijeva da ostvari profit;
- Lice provodi vrijeme na obavljanju posla čak i ako nema prodaje, nije obavljalo profesionalne usluge ili ništa nije proizvedeno (npr. farmer koji radi na aktivnostima održavanja poljoprivrednog gazdinstva čiji su proizvodi namjenjeni za prodaju; arhitekta koji provodi vrijeme čekajući klijente u kancelariji; ribar koji popravlja brod ili mreže za budući rad; lice koje pohađa seminar);
- Lica koja su u procesu formiranja svog posla ili poljoprivrednog gazdinstva, kao što je kupovina i montiranje opreme, iznajmljivanje prostorija ili kupovina materijala za početak novog posla;

Lica koja rade na svom poljoprivrednom gazdinstvu i proizvode poljoprivredne proizvode i ako je glavni dio tih proizvoda namjenjen za prodaju ili razmenu (trampu) smatraju se zaposlenima.

Neplaćeni porodični radnici - su osobe koje pomažu drugom članu porodice da vodi poljoprivredno gazdinstvo ili drugi posao, a da pri tome nijesu bila plaćena za taj rad i pod uslovom da se ne smatraju zaposlenima. Osobe koje rade u porodičnom preduzeću ili na poljoprivrednom gazdinstvu bez plate uključuju:

- Sina ili ćerku koji žive u tom domaćinstvu ili izvan tog domaćinstva.
- Žena koja pomaže mužu u njegovom poslu (u trgovini, poljoprivredi itd.)

U zaposlene nisu uključena lica koja proizvode robu isključivo ili uglavnom za sopstvenu upotrebu/potrošnju, volonteri, lica na neplaćenju obuci.

Pod pojmom **nezaposleni** u anketi se podrazumjevaju lica koja:

- tokom nedjelje posmatranja nijesu imala plaćeno zaposlenje ili samozaposlenje i nijesu obavljala nikakav plaćeni posao
- su tokom prethodne četiri nedjelje aktivno tražila posao
- su dostupna za rad u okviru 2 nedjelje.

Lica koja nisu tražila posao tokom prethodne četiri nedjelje jer su našla posao koji treba da počnu najkasnije do 3 mjeseca i na raspolaganju su da preuzmu ovaj posao uključuju se u nezaposlena lica.

Aktivno stanovništvo (radnu snagu) čine sva zaposlena i nezaposlena lica starosti 15-89 godina.

Stanovništvo van radne snage čine sva lica starosti između 15 i 89 godina koja tokom posmatrane nedjelje nisu bila zaposlena, niti nezaposlena tj. koja aktivno ne traže posao, kao i lica starija od 89 godina.

Stopa aktivnosti predstavlja procenat aktivnog stanovništva u ukupnom radno sposobnom stanovništvu iste starosne grupe.

Stopa zaposlenosti predstavlja procenat zaposlenih u ukupnom radno sposobnom stanovništvu iste starosne grupe.

Stopa nezaposlenosti predstavlja procenat nezaposlenih u ukupnom broju aktivnog stanovništva iste starosne grupe.

Stopa stanovništva van radne snage predstavlja procenat lica van radne snage u ukupnom radno sposobnom stanovništvu iste starosne grupe.

2.7 Diseminacija podataka

Objavljivanje podataka se vrši u skladu sa Kalendarom objavljivanja statističkih podataka Uprave za statistiku, prema unaprijed definisanom datumu i načinu objavljivanja podataka.

Dobijeni podaci publikuju se putem saopštenja koji se nalaze na sljedećem linku:

<http://www.monstat.org/cg/page.php?id=660&pageid=22>

2.8 Usklađenost sa propisima Evropske Unije

Anketa o radnoj snazi usaglašena je sa međunarodnim standardima i preporukama EUROSTAT-a čime se obezbeđuje međunarodna uporedivost podataka.

EU regulative kojima se definiše ova oblast statistike:

Okvirna regulativa:

- 1) REGULATION (EU) 2019/1700 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 10 October 2019 establishing a common framework for European statistics relating to persons and households, based on data at individual level collected from samples, amending Regulations (EC) No 808/2004, (EC) No 452/2008 and (EC) No 1338/2008 of the European Parliament and of the Council, and repealing Regulation (EC) No 1177/2003 of the European Parliament and of the Council and Council Regulation (EC) No 577/98

Implementacione regulative:

- 1) COMMISSION DELEGATED REGULATION (EU) 2020/256 of 16 December 2019 supplementing Regulation (EU) 2019/1700 of the European Parliament and of the Council by establishing a multiannual rolling planning;
- 2) COMMISSION DELEGATED REGULATION (EU) 2020/257 of 16 December 2019 supplementing Regulation (EU) 2019/1700 of the European Parliament and of the Council by specifying the number and the title of the variables for the labour force domain;
- 3) COMMISSION IMPLEMENTING REGULATION (EU) 2019/2240 of 16 December 2019 specifying the technical items of the data set, establishing the technical formats for transmission of information and specifying the detailed arrangements and content of the quality reports on the organisation of a sample survey in the labour force domain in accordance with Regulation (EU) 2019/1700 of the European Parliament and of the Council;
- 4) COMMISSION IMPLEMENTING REGULATION (EU) 2019/2180 of 16 December 2019 specifying the detailed arrangements and content for the quality reports pursuant to Regulation (EU) 2019/1700 of the European Parliament and of the Council;
- 5) COMMISSION IMPLEMENTING REGULATION (EU) 2019/2181 of 16 December 2019 specifying technical characteristics as regards items common to several datasets pursuant to Regulation (EU) 2019/1700 of the European Parliament and of the Council;
- 6) COMMISSION IMPLEMENTING REGULATION (EU) 2019/2241 of 16 December 2019 describing the variables and the length, quality requirements and level of detail of the time series for the transmission of monthly unemployment data pursuant to Regulation (EU) 2019/1700 of the European Parliament and of the Council.

Izdaje i štampa Uprava za statistiku Crne Gore (MONSTAT)
81000 Podgorica, IV proleterske 2 (+382) 20 230-811, faks (+382) 20 230-814

Metodologiju pripremio:

Odsjek statistike tržišta rada

e-mail: contact@monstat.org